

М. Зимомря

У своїй останній промові до апостолів, власне, прощальній перед страстями, мученицькою смертю та воскресінням, Ісус Христос висловив знаменну фразу: «Хай не тривожиться ваше серце». Це однозначне твердження, що містить імовірну віру в порятунок людства з проєкцією на терпіння, потрібні страждання, завжди викликає в уяві – передусім мужніх та дужих – образ Свідка їхніх мук. Либонь, звідси впливає ота просвітлена істина – «Мир вам!» – з уст Сина Отця...

Село Велика Чингава (нині Боржавське), де 4 лютого 1921 року народився Іван Маргітич, у двадцятих роках допитливому мандрівникові нагадувало весною одну велетенську китицю яблуневого цвіту. Ще й тепер залишки безмежних садів, що окреслювали колись ґаздівські обійстя, радують око. На одному з них невтомно трудилася його мамка – Тереска Костак (1900–1945) та батько Антон Маргітич (1890–1963), свято шануючи традиції хлібодарського роду. Нерідко вдивлялися вони, задивлялися на сина: не по літах своїх задуманий, з кремезною поставою, широким обличчям, з лагідно виразним підборіддям. Здавалося, сама природа створила його для стрімкого протистояння вітрам, коли таїнство, невимовне у своїй сутності, постане пізнаним наперекір сльоті й обставинам життя. Справжнє випробування, що випало на його долю, успішно подолав ще у стінах Хустської гімназії, заснованої 1922 року. Тут, у старовинному українському містечку, за свідченням Василя Худанича, гімназисти «одержували ґрунтовні знання», хоч за вікнами сивочолого замку земля стояла на проу з бураном – початок сорокових невіддільний від Другої світової. Ні, й досі не вивітрила пам'ять імена, факти, події, про які охоче розповідає сьогодні високодостойний владика. Хіба забудуться гімназійні будні зі святами, мудрі настанови навчителів – Ростислави Бірчак, улюбленої доньки визначного культурно-освітнього діяча Срібної Землі Володимира Бірчака (1881–1952), Дмитра Поповича, Петра Лінтури, багатьох інших педагогів, котрі утверджували славу Хустської гімназії – «твердині освіти і національного усвідомлення східного Закарпаття» (В.Маркусь). Щоправда, Іван Маргітич пізнав первинний зміст любови до України ще на уроках, які майстерно давав учням третього класу народної школи Микола Медвідь, односельчанин Миколи й Андрія Грицаків. Хто знає, може, саме ці рядки поета Зореслава, о.Севастіяна-Степана Сабола так дзвінко декламував учням учитель:

Нового Духа в них вложіть,
Нові серця покладьте в груди,
Новим життям їх запаліть,
Створіте тих, що звуться люди.

Звісна річ, подібні строфи були невдовзі позначені конкретикою березневих днів 1939-го, коли Іван Маргітич отримав житейське благословення від Володимира Бірчака. Мовилося про заклик-пораду: триматися рідної землі й працювати на її теренах во ім'я Вітчизни. І з відстані кількох десятиліть, що промайнули відтоді, можна стверджувати: Іван Маргітич завжди полишився вірним цьому кредо. «Бо й на волі я в неволі, як народ не має долі» – це гасло наповнювало його душу твердою вірою в кращу будучність. Можливо, вона й спонукала його ще як учня четвертого класу написати на дошці, себто в присутності однолітків та вчительки російської мови пані Соколовской: «Слава Україні! Ми – український народ!». Таке привселюдне зізнання викликало немало турбот, а ще більше – клопотів, бо ж ані вчителька-словесник, ані секретар дирекції пан Шірмер не

були в захопленні патріотичним запалом свого вихованця. Ніхто не відає, чим би все завершилося, коли б не пощастило на сміливого оборонця в особі Ростислави Бірчак... А відтак – студії в Ужгородській семінарії. Серед тих, хто дійшов до свячень 18 серпня 1946 року, був юний Іван Маргітич. До священства довів і у священничий сан вводив Івана Маргітича сам преосвященний Теодор Ромжа, котрого було висвячено на єпископа 24 вересня 1944 року. Коротке життя судилося владиці (1911–1947), однак ім'я духовного провідника, д-ра теології Теодора Ромжі – мученика за віру – справедливо розглядається у сполучі з канонізацією.

Епоха насилля, започаткована декретами від 24 березня 1945 року («Про вільну зміну релігії») та 20 квітня 1945 року («Про здержавлення шкіл»), спричинила прірву поміж людьми, яким нелегко було збагнути сенс віщих слів Ісуса Христа: «Пізнайте правду, і правда визволить вас...». Таким чином, Іван Маргітич пізнав своїх перших парохіян у Севлюші (нині Виноградово), а від листопада 1946 року почалася священнича праця в Рахові, що тривала у більш-менш нормальному ритмі до 1949 року. Незабаром невибагливий священник зазнав покарання за материнську віру, отримавши від можновладців 25 літ тюремного ув'язнення. Упосліджений в'язень штрафного табору, розташованого у хащах поблизу вічно студеного Омська, мав тільки одне право: виконати щоденну норму, критерій якої дорівнював 5 тисячам цеглин. Таку кількість каторжників повинен був перенести зі складу до місця забудови й відповідним чином оті цеглини укласти. Згорбившись від ноші, мимоволі зринали на думку слова з Євангелія: «Що легше сказати: „Твої гріхи відпущені, – чи сказати: „Встань і ходи!“» (Євангеліє від Матея 9: 1-2).

Зрозуміло, глухі страждання були за межею здорового глузду, проте новітнім осавулам із Сибіру видавалися людські муки потіхою. Іван Маргітич з молитвою на устах повторював апостола: «Благословляйте тих, хто вас гонить; благословляйте, не проклинайте». І, о Господи! Зі смертю Торквемади ХХ віку у березні 1953 року прийшло полегшення, а згодом – і визволення від сибірської каторги. Повернувшись до рідного Боржавського, влаштувався в колгоспі, виконуючи водночас і священничі обов'язки, звісно, нелегально. Бо ж, як підкреслюється у посланні апостола Павла до римлян: «Хто має дар служіння, нехай служить... Господеві служіть, духом горіть... Веселі в надії, в горі терпеливі, в молитві витривалі». Особливе сяйво випромінювало це Павлове твердження 10 вересня 1987 року, коли Іван Маргітич був висвячений владикою Софроном Дмитерком на єпископа Мукачівської єпархії. По двох місяцях надійшов щасливий знак – автограф від Глави Української Греко-Католицької Церкви, Блаженнішого Патріярха й Кардинала Мирослава Івана Любачівського: «Для Владика Івана Маргітича. Мирослав І. Кардинал Любачівський. 10.XI.1987». У червні 1990 року Іван Маргітич разом із Іваном Семедієм та Йосифом Головачем брали участь у Синоді єпархії УКЦ у Римі, де мав зустріч із його Святістю Іваном Павлом II. Святіший Отець спеціальною буллою від 5 січня 1991 року «призначив Івану Маргітичу титулярну єпископську столицю Скопеленську в Ємімонті та іменував єпископом-помічником преосвященного владика Івана Семедія, єпископа Мукачівсько-Ужгородського». Цитовані слова українською мовою містяться в окремому посланні секретаря канцелярії Апостольської Столиці Анжело Содано від 9 січня 1991 року.

Нові сили пробудили в Івана Маргітича ті події, які покликали до появи на карті світу Української держави. Він – безпосередній учасник, мабуть, кожної з них, якщо вести мову про Закарпаття. З-під його пера вийшла ціла низка пристрасних статей, проповідей, дослідницьких доповідей, де немає конформізму з огляду на «референцію

та обідієнцію» («пошана й послух»), а є пошук правди. Увиразнимо такі виступи Івана Маргітича, як «Єдність віри і народу» (1991), «Великий Будитель. Олександр Духнович – священик і патріот» (1993), «Прислужитися народові» (1993), «Дух Духновича» (1993), «Екологія – це чистота і порядність» (1993), «Християнство і культура Українських Карпат» (1994), «Обов'язок християнський» (1994) та ин.

Запам'ятаються українським вірникам, котрі проживають на теренах Німеччини й Польщі, змістовні реферати на актуальні теми: «Церковна проблематика в Закарпатті» (Мюнхен, листопад 1990 року), «Берестейська й Ужгородська унії в долях України» (Кошалін, Слупськ, квітень 1995 року, Штуттгарт, Ной Улм, червень 1996 року). А ще першочерговий «біль» владика: спорудження прегарної церкви у рідному селі, власне, велетенського храму, світлі бані якого вклоняються усім околицям Боржавського. У його стінах органічно поєднуються лінії релігійного й культурно-освітнього життя в одну невід'ємну сполуку...

***

Кажуть, що сонця землі вистачає. Вистачало б і людям, коли б того всі прагнули. Аби так воно сталося, аби ніхто не стер з лица страдниці-землі радість людську. Власне, у цій інтенції владика Іван Маргітич і молиться, щоб «земне єство» (Адам – гебрейське – «земне єство») животворило під милосердям Небесної Заступниці. Там, у Зарваниці, він урочисто склав обітницю Матері Божій: «Вибудую Храм і знайдуть до нього стежку всі, хто спраглий на духовну силу і чистоту добрих помислів!». І нині можна стверджувати: з Божим провидінням знялися над селом Велика Чингава (нова назва Боржавське), що на Іршавщині, величаві малинові дзвони; розносять вони верхами погідні мелодії – радуйся, серце! Ні, ой, важко народжуватись, бо все ще вряди-годи промайнуть в уяві вітри та громовиці – страх від пережитого завжди полишає своє «вівкання»... Та для нього – це тільки мить, немовби хтось припорошив інеєм спінені води; життя гнуло його в усі пори року, а він, наче у Божому лісі, вижив і має на прославу Христа-Богочоловіка досконалі діла!

Владика Іван Маргітич народився 4 лютого 1921 року в родині Терески Костак (1900-1945) та Антона Маргітича (1890-1963), які не тямилі себе без землі – власного лану в урочищі над Великою Чингавою. Це село дивним ключем розтягнулося побіля лагідної Боржави: пливають її води, як живиця з берези молоді, – так тихо й величаво... Тут минули короткі літа його дитинства. Короткі, бо не встиг надивитися на образ матері: відійшла молодою у кращі світи, полишивши газдівство без її невтомних рук. А йому, Іванові, – молитви у спадок. І ясно зробилося йому на душі, коли пізнавав таїнство Євхаристії в Ужгородській духовній семінарії. Останні роки навчання перехрестилися з літами нечувано злої війни – Другої світової. Але поміж тими, хто дійшов до свячень, був питомець Іван Маргітич. До священства та у священничий стан вводив Івана Маргітича сам преосвященний Теодор Ромжа (1911-1947). Це сталося 18 серпня 1946 року – незабутній день для молодого духівника, для котрого напутні слова високого зростом і духом єпископа, висвяченого 24 вересня 1944 року, були завжди дороговказом для особистої поведінки, сумління, відповідальності за людей та Покаяння. Бо сприйняв слова свого духовного провідника – владика, доктора богословських наук Теодора Ромжі, котрому судилося пізнати муки за віру, – «Будьте покликаним!» – на відстані юного серця, власне, як знак Передання. Беззастережно засвоїв катехизм великої віри і став непохитним, хоч не раз і не два ламали його випробування, як правило, гіркі для

мученика й несправедливі для людини. Владика Іван Маргітич нині, а тоді, коли навчався у стінах Хустської гімназії, за влучною оцінкою Василя Маркуся, «твердині освіти і національного усвідомлення східного Закарпаття», коли відбував каторгу за віру, душпастирську працю й проповіді Євангелія на «нелюдській землі» в Сибіру, коли вів одержиму й безкомпромісну боротьбу за відродження Мукачівської єпархії, зокрема й Греко-Католицької Церкви в Україні – загалом, повсюди й завжди був на сторожі правди – милостивого дару П'ятдесятниці. А ще – побуджуючого Передання, покликаного святої пам'яті наставником Теодором Ромжею. Акцентуємо не тому, що кожний християнин оживлює в собі шість правд віри; наш наголос падає на їхню цілість, твердиню, яка стала основою його, всечесного отця Івана Маргітича, життєвих змагань. А вони, своєю чергою, закономірно поставали невіддільними від долі України, предківського обряду як вогнища, що висвітлювало йому не нагороди, не відзнаки, а радше, – натхнення ісповідника. Ще й сьогодні видається дочасним, аби подати всезагальну характеристику чи бодай цілісну оцінку всієї плідотворної й багатопланової діяльності владика Івана Маргітича – визначного церковного, громадського, культурно-освітнього діяча Закарпаття, а за межами краю – Української держави. В її становлення єпископ Іван Маргітич поклав і свою, ним зведену підвалину. Про це доречно нагадати у пов'язі з подіями 1939-го, коли 55 літ тому постало знаменне проголошення незалежної Карпатської України, у певному сенсі благовісниці для Шевченкової Вітчизни, яка за тієї епохи корчилася від горезвісного голодомору... Зараз нелегко збагнути, наскільки мужнім був поступ, скажімо, учня четвертого класу Івана Маргітича, котрий у присутності однолітків написав на дошці: «Слава Україні! Ми – український народ!» Цьому кредо – служити Всевишньому й Україні – він полишався вірним на всіх життєвих перегонах. Особливі рани спричинила темрява насилля над вірою й вірниками, що тривало в Закарпатті стільки, як водив Мойсей своїх одноплемінників пустелею... За те, що шукав світло й видобував його для ближніх, був покараний сталінськими паладинами на довгі двадцять п'ять літ ув'язнення. Коли дехто нині говорить про підпілля, хоч і не звідав його гіркоти, то Іван Маргітич такому відповідає рядком зі Святого Письма: «Чого ані око не бачило, ані вухо не чуло, що ані на гадку не прийшло, – те приготував Бог для тих, хто Його любить...». Шепчуть уста біблійні вислови, так, з пам'яті, а в очах – лискучі сльози замком котяться. Бо не визнавав Іван Маргітич ніколи конформізму, що зазвичай приносить користі й нагороди, а йшов своєю стежиною. Адже сказано в Євангелії від Матея (9:1-2): «Встань і ходи!». Може, тому охоче повторює висновок, якого дійшов його видатний попередник Михайло Лучкай (1789-1843): «Не мені хвалити працю, але хай зміст принесе похвалу або докір. Критик найліпше зробить, якщо мовчки виконає щось краще...». А тих критиків – дужих фізично й слабких духовно – згряя метеликів на травневий вечір...

Куди було податися зі світлом у душі, коли 10 вересня 1987 року Іван Маргітич – правдивий ісповідник віри – був висвячений владикою Софроном Дмитерком на єпископа Мукачівської єпархії. То була велика спонука до роздумів, чому Ісус Христос мовив: «Що робиш – негайно роби!». Минуло шістьдесят днів і – о Господи! – правиця тримала згусток сподіваної радості: надійшло лаконічне послання від Глави Української Греко-Католицької Церкви, Блаженнішого Патріярха й Кардинала Мирослава-Івана Любачівського: «Для владика Івана Маргітича. Мирослав І. кардинал Любачівський. 10.XI. 1987». Перегодом, у червні 1990 року, Іван Маргітич разом із Іваном Семедієм та нині покійним Йосифом Головачем брали участь у Синоді УГКЦ у Римі. В

апостольській столиці відбулася зустріч владика Івана Маргітича з Його Святістю Іваном-Павлом II. Спеціальною буллою Глава Апостольського Престолу Іван-Павло II, а саме у січні 1991 року, «призначив Івану Маргітичу титулярну єпископську столицю Скопеленську в Еміонті та іменував єпископом-помічником Преосвященного Владика Івана Семедія, єпископа Мукачівсько-Ужгородського». Ось текст цієї булли в україномовному перекладі, а для зіставлення вперше подаємо її зміст мовою оригіналу:

«Йоан-Павло Єпископ Слуга Слуг Божих

Достойному Брату Івану Маргітичу,
призваному до чину помічного єпископа Мукачівського й рівночасно призначеному на Престіл титулом СКОПЕЛЕНСЬКИЙ в Еміонті, привіт і Апостольке Благословення. Цілком важко буде Тобі збагнути духом, Достойний Брате, з якою сьогодні великою потіхою Нашої душі і з якою також великою радістю всієї Божої Церкви віддаємо Тебе тій самій єпархії, в якій Ти народився і в якій колись священником був рукоположений, як свого тамошнього Наставника святощів, і передаємо Тебе як такого пастиря, який певніше буде вміти рядити першими кроками відродженої Мукачівської єпархії для повного там розцвіту католицького життя й рівно ж для процвітаючого практикування щоденної побожності. Однак, розважаючи про потреби цієї церковної спільноти, як теперішні, так і майбутні, маємо причину й підставу передбачати, що для цього всього потрібні будуть величезні пастирські сили й обдарування, аби так тривалий час перервана опіка над вірними належно випросталася і щоб постійний поступ Католицької Церкви направлявся на правильну дорогу. Оскільки Нам бачиться, що з причини відсутніх там структур церковних Ми не можемо достатньо служити порадами й достатньо дбати різними зарядженнями нового апостолату. Ця думка має свою важливість як для Мукачівської, так і для інших відновлених єпархій в Україні. Тому спішимо цього самого дня приєднати Єпархові, Нами утвердженому, Достойному Братові Йоану Семедію, свого Єпископа ад'ютора, який найкращим чином проводитиме з ним справу й успішно сповняли спільне змагання святого апостолату. Тебе іменно самого, Достойний Брате, таким уважаємо, що таким можеш бути й найпевніше ітимеш вперед, як і досі це мало місце в умовах неймовірних труднощів діяння й перешкод щодо душпастирської праці; адже особливим способом зумів Ти корисно послужити духовною опікою стільком людям, які до Тебе приходили також тайними дорогами. Тому аж ніяк не сумніваємося, коли іменуємо Тебе Помічним Єпископом вищезгаданому Єпархові Мукачівському і ухвалюємо Тебе єрархом Престолу титулом Скопеленський в Еміонті, з виразно наданими водночас всіма правами й привілеями, як також з усіма повинностями й тягарями, які по своїй природі й за приписами святих канонів до даної гідности та служіння належать.

Виходячи, отже, з цієї Нашої волі, будеш пильно приглядатись до Твого рідного народу й католицької пастви як Єпископ ад'ютор, аби Ти взяв на себе виняткову турботу про відроджену Церкву і, таким чином, дбайливість стосовно неї у Твоїх діях, щоб і вона сама раділа з Твого нового служіння і щоб сам Наслідник Петра перед Божественним Пастирем тішився Твоїми заслугами.

Дано в Римі біля Св.Петра дня 25 січня 1991 року Божого Нашого Понтифікату 13-го. Виготовив Франциск Чіауррі, апостольський протонотарій».

Буллу вивершує власноручний підпис Глави Римо-Католицької Церкви Івана-Павла II з доданою печаткою, закріпленою до булли спеціальним шнурком.

Поза всяким сумнівом, владика Іван Маргітич докладно й невтомно, сумлінно й чесно

виконує обов'язки синкела, котрий, либонь, єдиний з-поміж душпастирів нині суших в Закарпатті, відбув свою Голготу на студених землях Сибіру і продовжує опікуватися долями українських вірників. Бо то його покликання в ім'я Господнє, яке перекликається чудесним способом із прагненням бачити Українську державу щасливою й багатою, а ще – одностайно християнською, «як за часів святого Володимира». Стійкість, непоступливість і терпіння. Ці почуття посвяти владика черпає в повчаннях патріярха Йосифа Сліпого (1892-1984) та свого духовного провідника – єпископа Теодора Ромжі, які напевно знали справжню ціну формули «реверенція та обідієнція» («пошана й послух»)...

Владика Іван Маргітич – будівничий: зведена у селі Боржавське Церква вже радує кожного, хто навіть здалеку побачить її золотаві бані. То – триумф його мрій, духовних устремлень і боротьби за право жити по-Божому свобідним на землі. Для нього головне завдання – посадити дерево, а хто з нього зніматиме рясні плоди, то питання, що відповіді не потребує. Можливо, це мав на оці видатний український поет Дмитро Павличко, котрий нещодавно надіслав однотомник віршованих творів під назвою «Наперсток» з такими дарчими словами: «Духовному Батькові Закарпаття Єпископу Івану Маргітичу з поклонами – Д.Павличко. 9.VII. 2000 р.».

Хоч за плечима звисає восьмий десяток, горбком-низанкою сплелися літа, але джерела снаги не міліють. Додає сили істина, яку випромінюють Христові слова: «...І те, що ти на землі розв'язеш, то буде розв'язане й на небі» (Мт. 16: 13-19).

* * *

Певною мірою істина від Матея віддзеркалюється у спогадах владики Івана Маргітича, які за щасливої okazji вдалося записати авторові цих рядків. Це сталося 22 жовтня 1995 року, коли на упорядковану Іваном Ребриком поетичну антологію «Моя Карпатська Україно» (Ужгород, 1992) лягли незабутні слова дарчого напису: «Вельмишановному професору-науковцю й українському патріоту, дорогому Другові Др. Миколі Зимомрі з пошаною і любов'ю Іван Маргітич».

* * *

Скажу відразу: цей матеріал писався нелегко. Думки зринали і каменем падали на папір. Може, це зрозуміло, бо ж мовиться про материнський край, що зазнав упродовж чотирьох днів – 4-8 листопада 1998 року – нечуване стихійне лихо. Воно торкнулося не тільки Закарпаття, бо стало після Чорнобильської катастрофи другою загальноукраїнською бідою. Адже в її зоні опинилося понад 350 тисяч людей – третина всього населення Української Швейцарії, як з давніх-давен називають землю Августина Волошина, себто Закарпаття. І ось цю перлину указом Президента України названо 7 листопада 1998 року «зоною надзвичайної екологічної ситуації». З чого все почалося, що спричинило повеневу драму? Відповідь годі віднайти, коли ятрить рана, окреслена дивовижним поняттям – зона. Звісна річ, цікавинок тут багато. Допитливому читачеві варто пояснити: водний басейн українських Карпат – це 9429 водотоків загальною довжиною 1986 тис. км, понад 1200 водоймищ, 152 ріки омивають Закарпаття довжиною понад 10 км, а чотири – Тиса, Латориця, Уж, Боржава – мають довжину понад 100 км. Одне слово, ресурси прісної води за густотою річок, які належать оксамитовій красуні – Тисі, – це найбільший показник в Україні. Загальна площа басейну річки Тиса тільки в межах Закарпаття має 1 2760 кв. км. До того ж уся площа водного дзеркала – річок, каналів, озер, водоймищ і ставків – становить понад 16 тисяч гектарів. Скажімо, для Німеччини, яку автор цих рядків знає на тлі ментальности людей, така гідрографічна

мережа була б гордістю. А для України, на жаль, це видалося зоною. Як журналісту з довголітнім стажем, власне, хотілося б висловити тут слова вдячності Степану Мігусу за однозначну метафоричну знахідку – образ смерек, які тепер плачуть у краю гір і долин, озер і довгоплинних річок... («Наше слово», 1998, № 52). Згаданий матеріал містить більше, ніж офіційний звіт «Про причини катастрофічного паводку» за підписами великих і малих начальників... Отже, смереки плачуть, бо їхні посестри – золотаві ялиці – вирубані, а схили гір, обмережані Ужоцьким, Верецьким, Воловецьким, Торунським та Яблуницьким перевалами, – зяють нині лисим місяцем. В останні роки різко погіршилася водорегулююча роль лісового фонду, що й тепер ще складає 694 тисячі гектарів. Однак нема вже того намету зі стиглого деревостану та молодого лісу, що мав колись достатню здатність затримувати опади, утворювати пояс високогірних водозборів, не пускати водну стихію в долину з виноградними плантаціями.

Та біда сталася і вона ще довго нагадуватиме сучасному поколінню про гіркі уроки, спричинені «мізерними» людьми... У зв'язку з цим прагну повести бесіду про інше – про віру потерпілих, а ще про численні акції допомоги, які дослівно звідусіль навернули вітри в Закарпаття. Прегарний приклад – допомога з Польщі. Читаймо нову сторінку: українці й поляки об'єднали свої зусилля, щоб благородною метою вписати до літопису українсько-польського порозуміння порив доброго сусідства. Воно до болю актуальне, бо ж закарпатці (копи, як не тепер, на порозі відзначення 60-річчя проголошення Карпатської України) не забули сумнозвісних диверсій з боку Польщі далекого березня 1939-го... До речі, щойно побачила світ книжка Павла Самуся, Казимира Бадзяка та Геннадія Матвеева, в якій вперше опубліковані десятки документів про злу діяльність польської влади у рамках акції «Łom» проти Карпатської України («Akcja „Łom”». *Polskie działania dywersyjne na Rusi Zakarpackiej w świetle dokumentów oddziału II «Sztabu Głównego WP»*. Warszawa 1998).

Про ці паралелі мимоволі говорив у розмові з о. Володимиром Пирчаком (1939–2003) та автором цих рядків владика Іван Маргітич, коли в його руки о. Володимир Пирчак та Володимир Серкіз особисто передали для потерпілих дар від імени численних жертводавців з Кошаліна, Колобжега, Білого Бору, Валча, М'ястка, Боболиць, Джев'ян, Свідвіна... Преосвященного єпископа-синкела цей благодійний чин для українців Закарпаття особливо зворушив, бо ж саме йому судилося посвятити місце під забудову церкви Успення Божої Матері в Кошаліні. Заблищали срібні сльози в очах владики, коли дізнався про завершення її нульового циклу. А свою подяку, адресовану о. Володимирові Пирчаку, а відтак усім організаторам та жертводавцям, він висловив окремим посланням, яке доцільно зацитувати з огляду на його зміст і стилістичне забарвлення.

«...Разом з почуттям глибокої вдячності відзначаємо, що Ваша допомога пробудила в душах потерпілих щиру братню любов, взаємний згусток патріотизму та людської гідності. Вона стала підпорою, у першу чергу тим, хто зістався без домівок: будинки забрала вода або засипали гірські зсуви. Веду мову про село Королево, Сосово, Чорнотисово, Сільце, Драгово, Дубове, Усть-Чорна, Німецька Мокра та багато інших місцевостей Тячівщини, Рахівщини, Хустщини, Міжгірщини, Берегівщини, Мукачівщини. Трепетно сприймали допомогу вдовиці: Марія Селехман, Февронія Федорко, Марта Купар, Анна Васько, Ельвіра Карпинець, Надія Гмисюк та інші потерпілі. Обдарованим закарпатцям відома вартість вантажу, що виносить до одного мільярда польських злотих [старого взірця – М.З.]. Отже, була це широко організована акція допомоги. Рівночасно був це й сердечний жест потерпілим – дар братній для закарпатців з нагоди Різдва

Христового та Нового 1999 року. Тому в радісних колядках звучатимуть слова нашої подяки вірним українських парохій Кошаліна, Білого Бору, Колобжега, М'ястка, Свідвіна, Валча тощо.

Нехай Сонце Правди – Вифлеємський Ісус – щедро винагородить братів-жертводавців!
Нехай Божа Мати буде міцною охороною від усякого горя і біди Братам і Сестрам – Добродіям! Нехай Вифлеємський Ісус буде нашою і спільною радістю! Христос народився – славимо Його!

Від імені обдарованих потерпілих і потребуєччих –
Іван Маргітич, єпископ-синкел для українців Закарпаття».

Ці рядки владика написав 6 січня 1999 року; отже, вони позначені світлом аури свят-вечора...

Управа відділу ОУП у Кошаліні, Союз українок, організаційний комітет з питань гуманітарної допомоги доклали максимум зусиль, щоб зранені повеневою драмою закарпатці зустріли свято дивотворця Миколая з відчуттям, що поділена біда – то півбіди. Подібної, себто у сполуці з природою, в історії Закарпаття ще не було... Українці з Кошалінщини (Кошалін, Колобжег, Білий Бір, Валч, Свідвін, Боболиці, Джев'яни та М'ястко), а також частково поляки подарували потерпілим від повені закарпатцям: одяг, харчі, порошок до прання, мило, ліки тощо (приблизно на суму 105302 зл.).

І вся Україна простягнула руку допомоги краю смерек і виноградників, хоч сама, чого гріха таїти, переповнена економічними негараздами. Але закарпатці переконалися: то – їхня держава. Ось для прикладу: Міжгірщина – один із найбільш віддалених від Ужгорода гірських районів – за станом на 23 грудня отримала 444948 кг продовольчих товарів, 121244 кг (речового майна, медикаментів на суму 388000 гривень, 403 тонни вугілля, 383,7 тонни будівельних матеріалів. Усе це надійшло від Київської, Вінницької, Донецької, Одеської, Волинської, Івано-Франківської областей, окрім грошової допомоги на суму 423296 гривень...

Відрадно, що число чутливих людей, для котрих чужого горя не буває, в Україні зростає... Життя як горян, так і долинян повертається поволі у своє русло, хоч сліди катастрофи ще довго хрестом лежатимуть на плечах потерпілих. Водночас не вивітряться з пам'яті закарпатців численні добродійства українських громад із Польщі, бо вони яскраво засвідчували почуття правдивого єднання синів і дочок одного народу.

Іван Маргітич відійшов за межу вічності 7 вересня 2003 року, полишивши живим на землі слово як берегиню віри та надії на краще майбуття. Про це йдеться у вірші Петра Скунця, який поет написав 7-8 лютого 2001 року і присвятив Івану Маргітичу:

...Та зостається віра.

Куди не влучать
снайпери пітьми.

Є тьма. Тюрма.

І є на світі світоч.

Є снайпер.

Б'є прицільно, як і слід.

Єсмо. Вкраїна.

Віра і Маргітич.

І тисячу.

Й багато тисяч літ.

Як духовна особа Іван Маргітич викликав, мабуть, у кожного співрозмовника радість від

зустрічі. Про це свідчить і голос Дмитра Павличка, котрий полишив на різних книжках автографи – змістовні рядки, адресовані «духовному Батькові Закарпаття»: «Владиці Мукачівської Єпархії Іванові Маргітичу, оборонцеві духу України на його 80-річчя – Д.Павличко, Варшава, 4 лютого 2000 року»; «Духовному батькові Закарпаття, Єпископу Івану Маргітичу з поклонами – Д.Павличко, 9 липня 2000 року»; «Єпископу Мукачівської Єпархії Іванові Маргітичу – борцеві за єдність і велич Українського Духу! – Д.Павличко, Варшава, 10 липня 2001 року». Йдеться не тільки про вислови пошани з боку автора «Покаянних псалмів» (1994). Тут – прояв загального українського визнання, яке владика Іван Маргітич заслужив життям і трудами .

М. Зимомря. СВІТЛЕ ПРОТИСТОЯННЯ ВІТРАМ: ВЛАДИКА ІВАН МАРГІТИЧ // СЛОВО №1 (31) (2007) 35-39